

DLD og indsatser i praksis

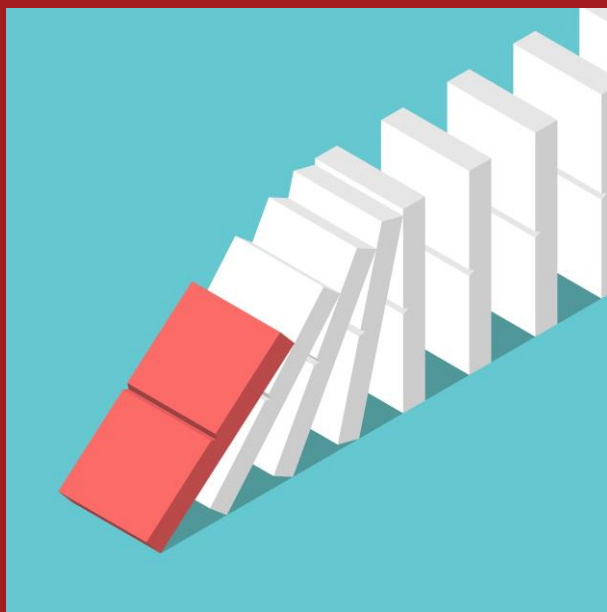
Nyborg Strand
28.03.2022

Rikke Vang Christensen, ph.d., lektor i
børnelogopædi

KØBENHAVNS UNIVERSITET

Evidensbaseret
praksis som ramme
om virkningsfulde
individualiserede
indsatser

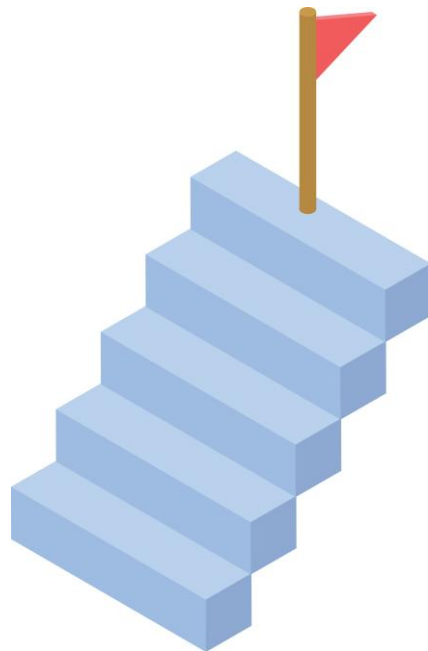

Mål med formiddagens oplæg

Opmærksomhed på de tre elementer i evidensbaseret praksis

- og anvendelse af *baselines* som et middel til at opnå indsigt i effekten af indsatser i praksis.

Formulering af tydelige mål og forventet 'impact' (påvirkning) som udgangspunkt for indsatser og vurdering af deres virkning.

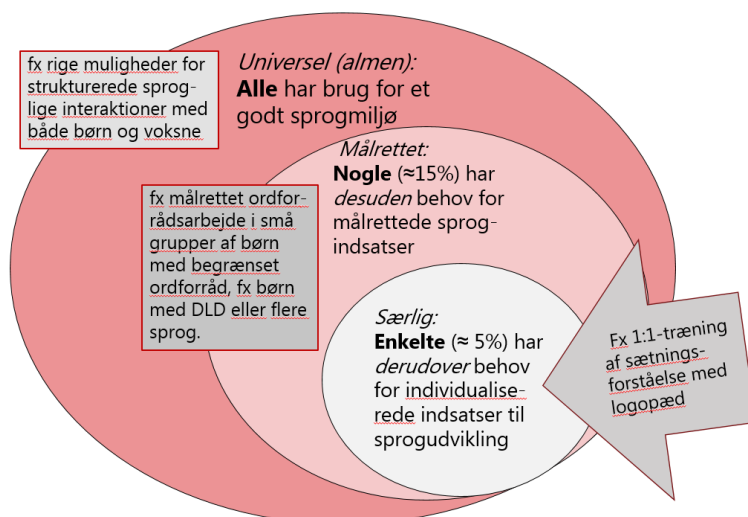

Et fælles udgangspunkt

- Indsatsniveauer
- Karakteristika ved DLD

Individualiserede indsatser

- de særlige eller specialiserede indsatser, som børn med DLD typisk *også* har behov for

Udviklingsmæssig sprogforstyrrelse (DLD)

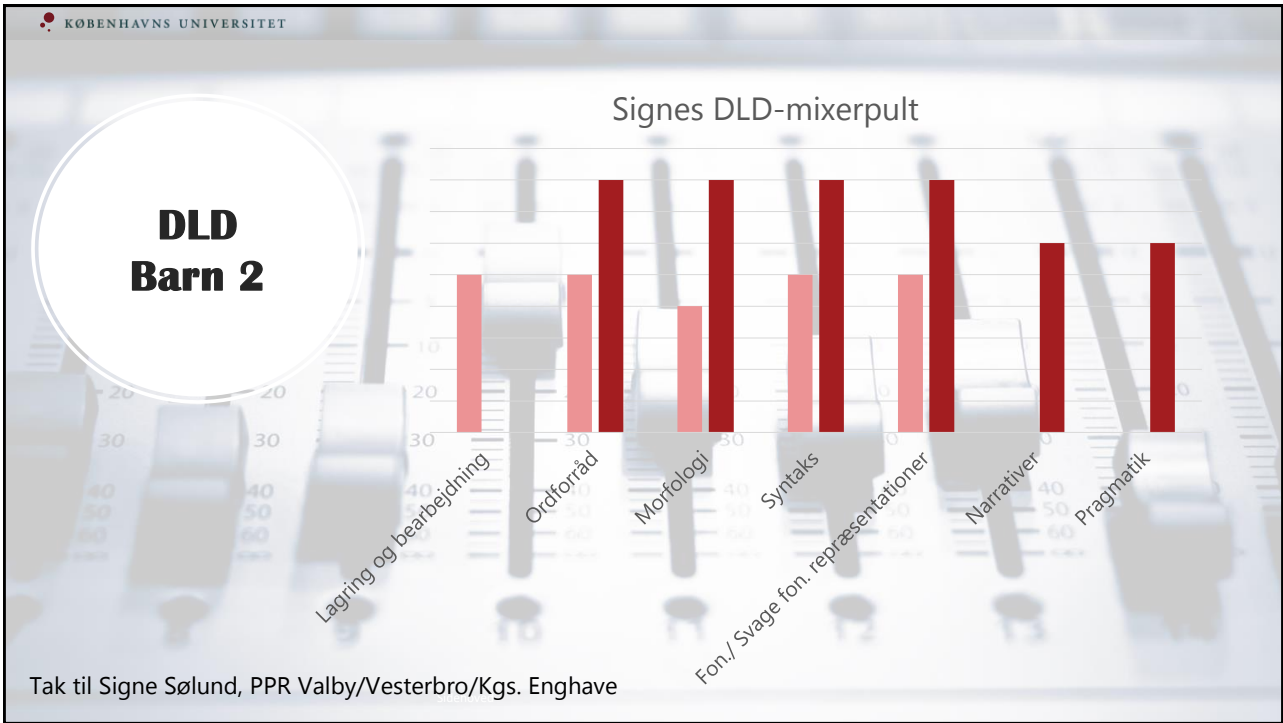
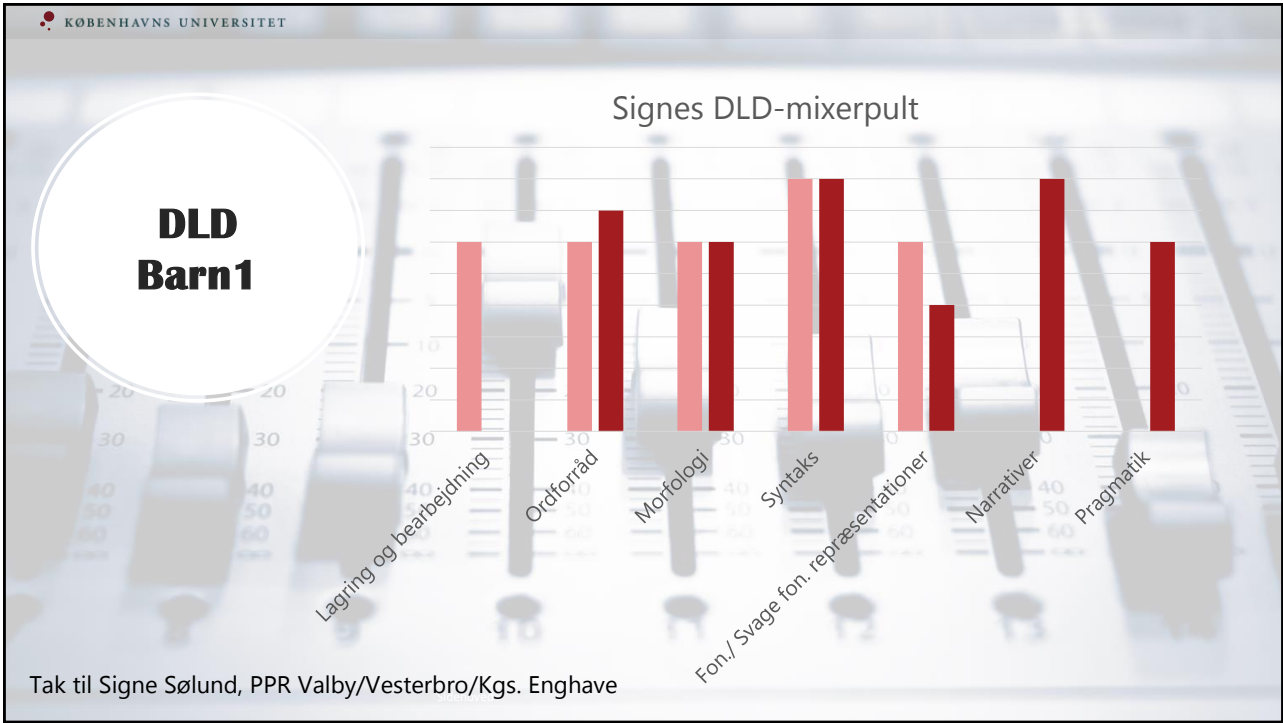
er karakteriseret af vedvarende vanskeligheder med tilegnelse, forståelse, produktion eller anvendelse af talt sprog

udgør barrierer for kommunikation eller indlæring i hverdagen

går næppe over spontant, uden særlige indsatser

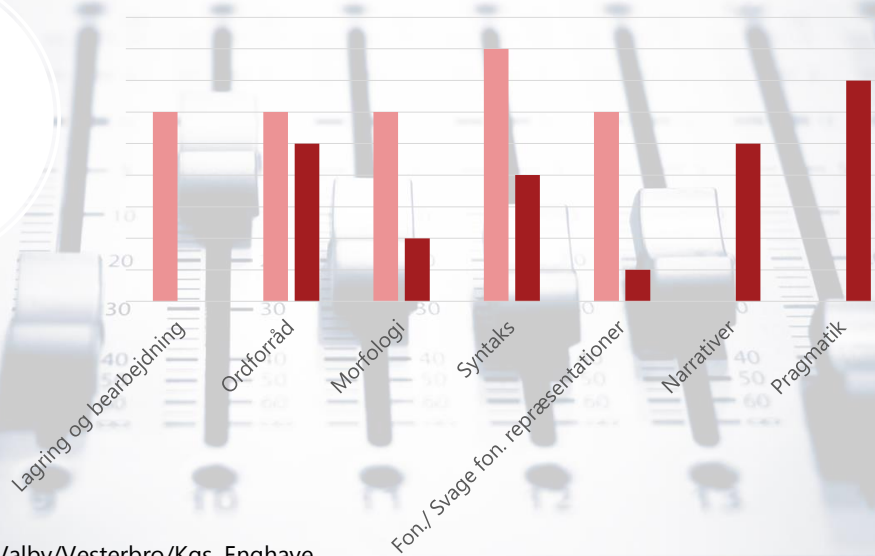
- og *selv* med særlige (individualiserede) indsatser er der risiko for vedvarende vanskeligheder
- specielt hvis der er sprogforståelsesvanskeligheder og familiemæssig disposition – og hvis vanskelighederne allerede har varet i lang tid

(jf. Bishop et al., 2017)

DLD Barn 3

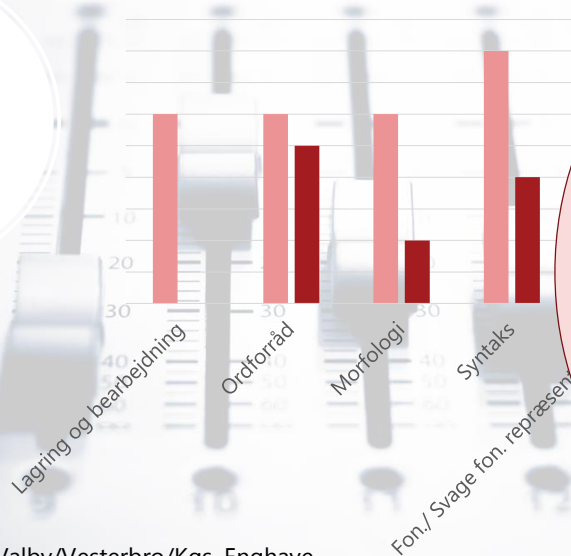
Signes DLD-mixerpult

Tak til Signe Sølund, PPR Valby/Vesterbro/Kgs. Enghave

DLD Barn 3

Signes DLD-mixerpult

Vanskelighederne med syntaks

CCC-2-besvarelser fra forældre og lærere viser, at Barn 3 'mindre end en gang om ugen (eller aldrig)' Formulerer sig i lange og komplicerede sætninger, og at Barn 3 'flere gange om dagen (eller altid)' Opfatter kun et eller to ord i en sætning og misforstår derfor, hvad der bliver sagt. Dette stemmer overens med resultaterne af testing med TROG-2, hvor der opnås en standardscore på 57.

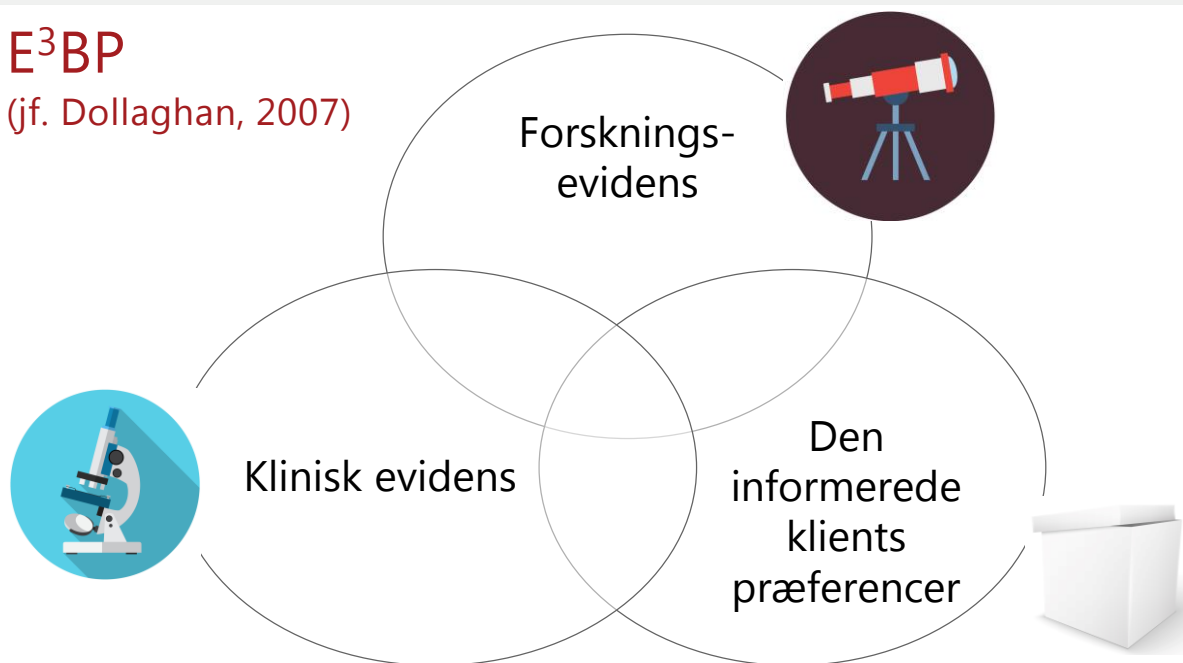
Tak til Signe Sølund, PPR Valby/Vesterbro/Kgs. Enghave

Evidensbaseret praksis: E³BP

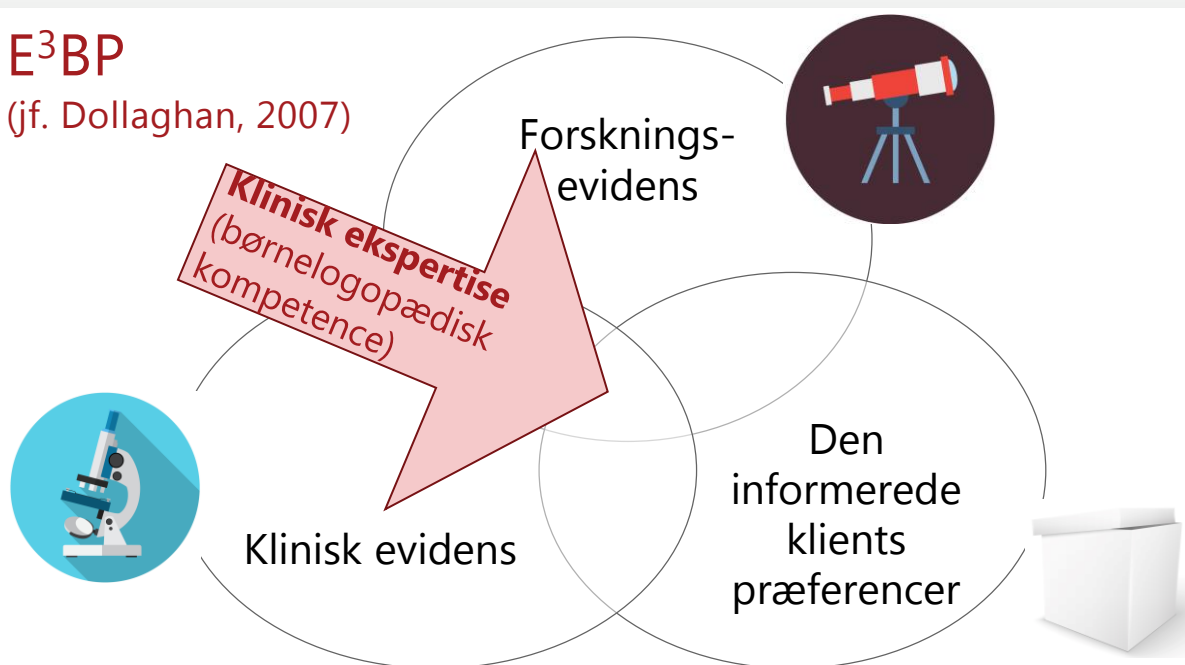
E³BP

(jf. Dollaghan, 2007)

E³BP

(jf. Dollaghan, 2007)

Forskningsevidens (ekstern evidens)

Forskningsevidens

– overordnede tendenser og generiserbarhed

Virker en given indsats på en børnegruppe med bestemte karakteristika?

**Forsknings-
evidens
(ekstern
evidens)**

Klinisk
evidens
(intern
evidens)

Den
informerede
klients
præferencer

Forskningsevidens – eksempler

Systematiske forskningskortlægninger af indsatser over for sprogforståelsvanskeligheder hos børn med DLD viser, at *nogle* interventioner virker på børn fra 0-8 år (Tarvainen et al., 2020; 25 inddragede studier) og på børn fra 5-17 år (Tarvainen et al., 2021; 21 inddragede studier)

- virkning af både indirekte (hyppigst forældrebaseede indsatser til børn i førskolealderen) og direkte (logopædbaserede) indsatser og af både individuelle og gruppebaseede indsatser
- typisk ses indsatsens virkning på de sproglige elementer, som er blevet trænet (fx trænede ord eller trænede bøjningsmorfemer og sætningskonstruktioner) snarere end på bredere sprogfærdigheder (målt med standardiserede sprogttest)

Også evidens for, at indsatser kan have god effekt over for *sprogproduktionsvanskeligheder* (se kortlægninger af fx Ebbels, 2014; Law, Garrett & Nye, 2009)

Effekten af 1:1-interventionen til de 72 elever (9-17 år) med sprogforstyrrelse (Ebbels et al., 2017)

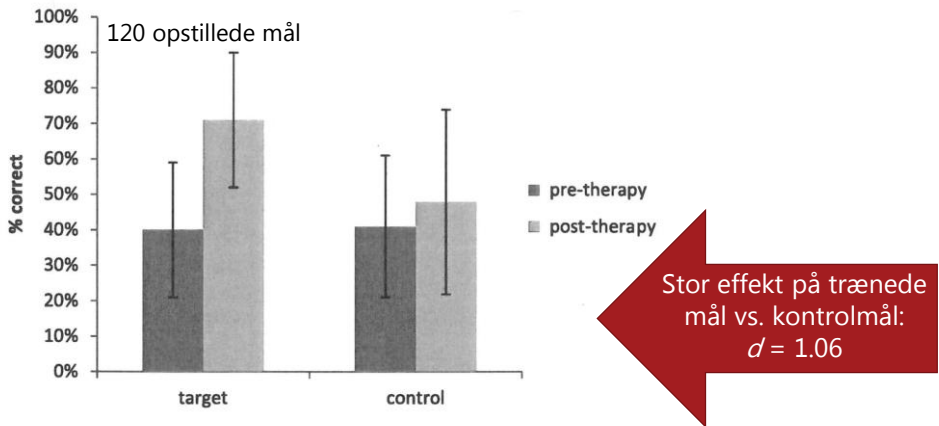

Figure 1. Mean scores on targets and controls pre- and post-therapy. Error bars show 1 SD.

Ebbels et al., 2017: 533

Effekten af 1:1-interventionen til de 72 elever med sprogforstyrrelse (Ebbels et al., 2017)

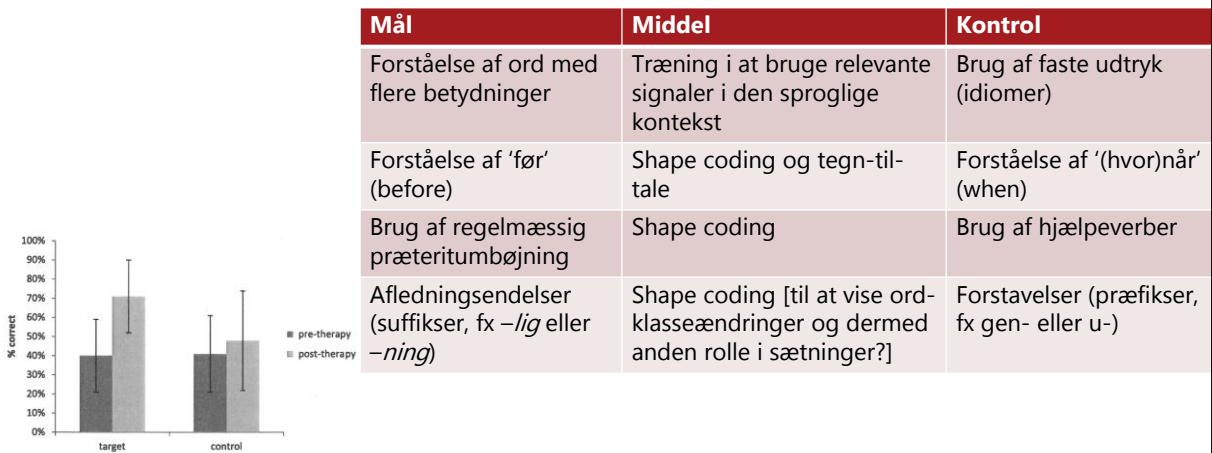

Figure 1. Mean scores on targets and controls pre- and post-therapy. Error bars show 1 SD.

Ebbels et al., 2017: 533

Mål	Middel	Kontrol
Forståelse af ord med flere betydninger	Træning i at bruge relevante signaler i den sproglige kontekst	Brug af faste udtryk (idiomer)
Forståelse af 'før' (before)	Shape coding og tegn-til-tale	Forståelse af '(hvor)når' (when)
Brug af regelmæssig præteritumbøjning	Shape coding	Brug af hjælpeverber
Afledningsendelser (suffikser, fx -lig eller -ning)	Shape coding [til at vise ord-klasseændringer og dermed anden rolle i sætninger?]	Forstavelser (præfikser, fx gen- eller u-)

Forskningsevidens

– overordnede tendenser og generiserbarhed

MANGE huller i
forskningsevidensen

- meget som ikke er undersøgt (tilstrækkeligt godt)
- og barrierer i implementering af afprøvede indsatser direkte i praksis.

**Forsknings-
evidens
(ekstern
evidens)**

Den
informerede
klients
præferencer

Den informerede klients præferencer

Den informerede klients præferencer

Hvad ønsker klienten (barnet og/eller forældrene), at der skal opnås med interventionen?

Hvordan kan interventionen tilrettelægges for at være meningsfuld, motiverende og også praktisk mulig?

Forsknings-
evidens
(ekstern
evidens)

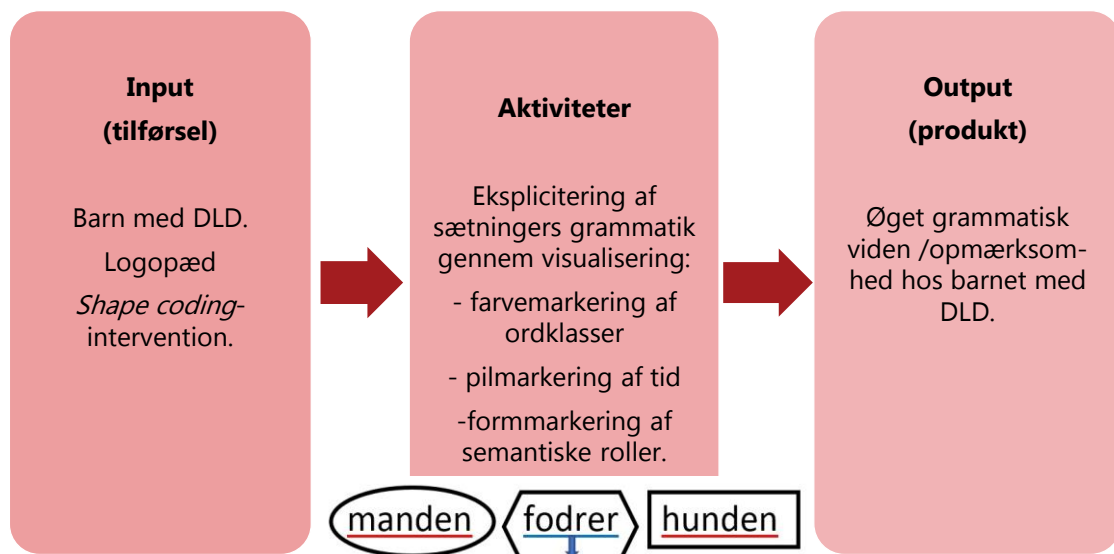
**Den
informerede
klients
præferencer**

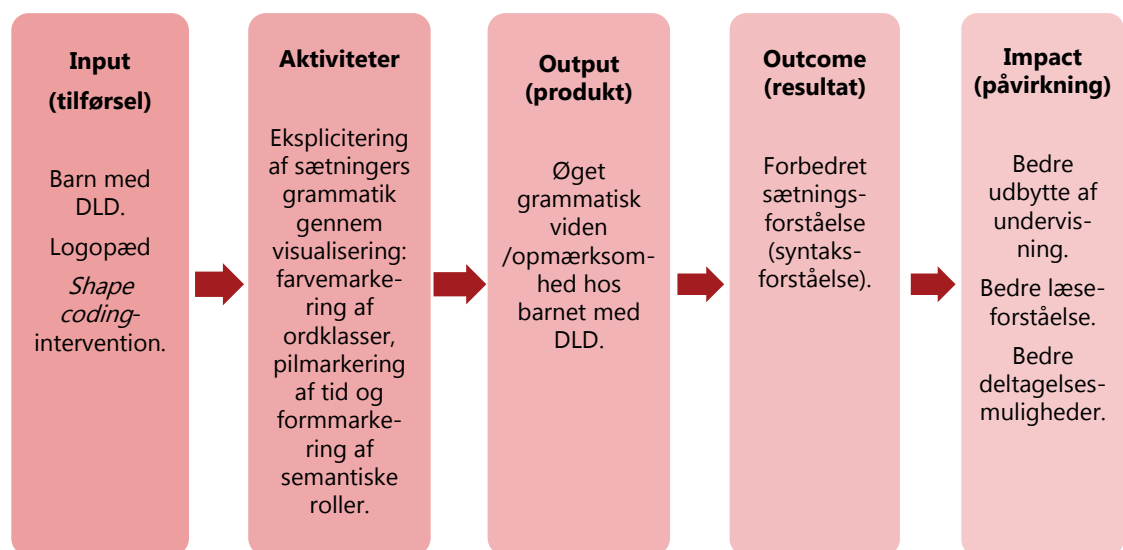
Discussion of goals should take account of both parents' and children's perspectives and should make explicit links between immediate goals and the longer term outcomes of independence and inclusion.

Roulstone et al. (2012: 7)

Hvad skal der opnås med indsatsen?

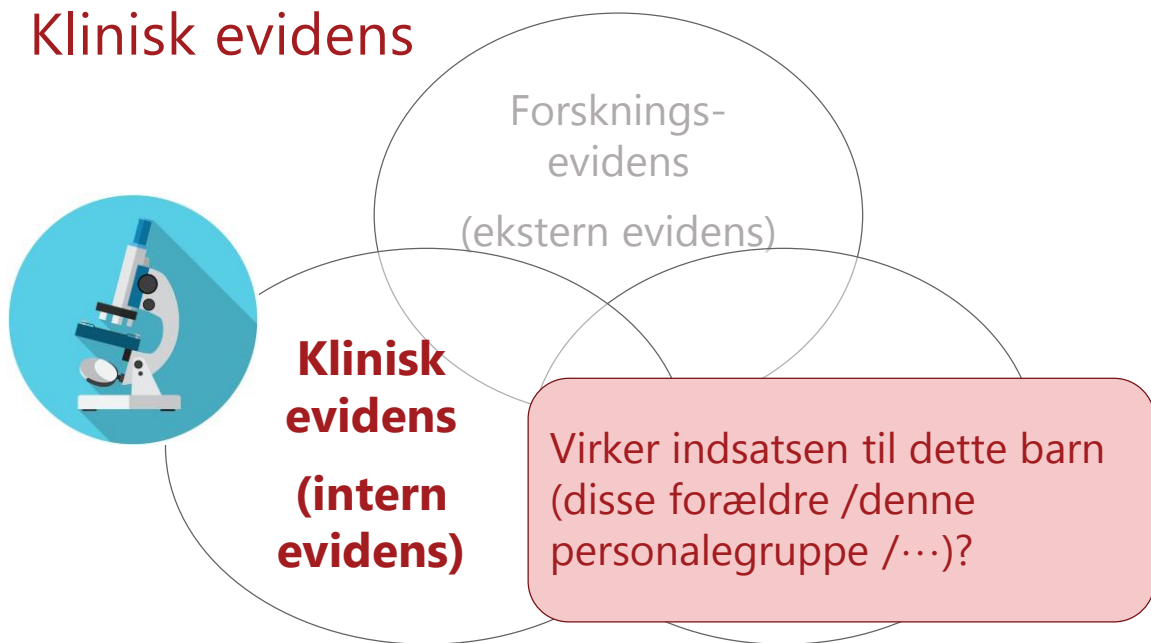
Hvad skal der opnås med indsatsen?

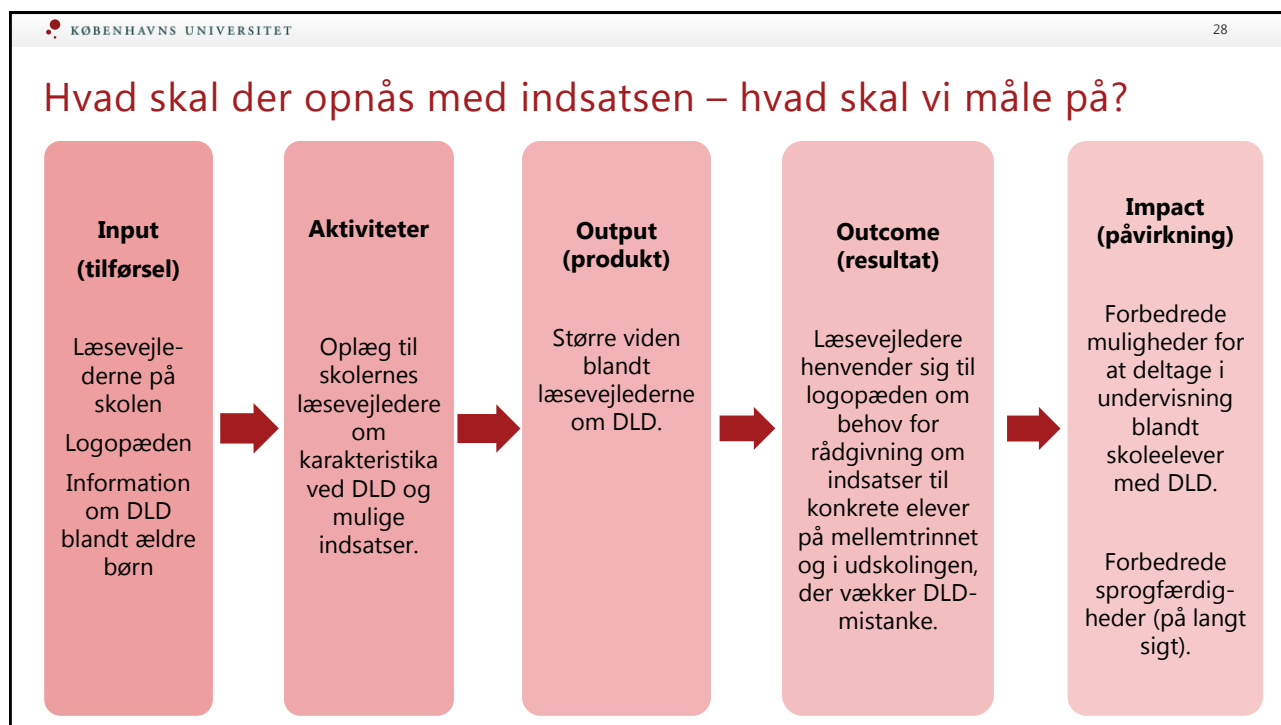
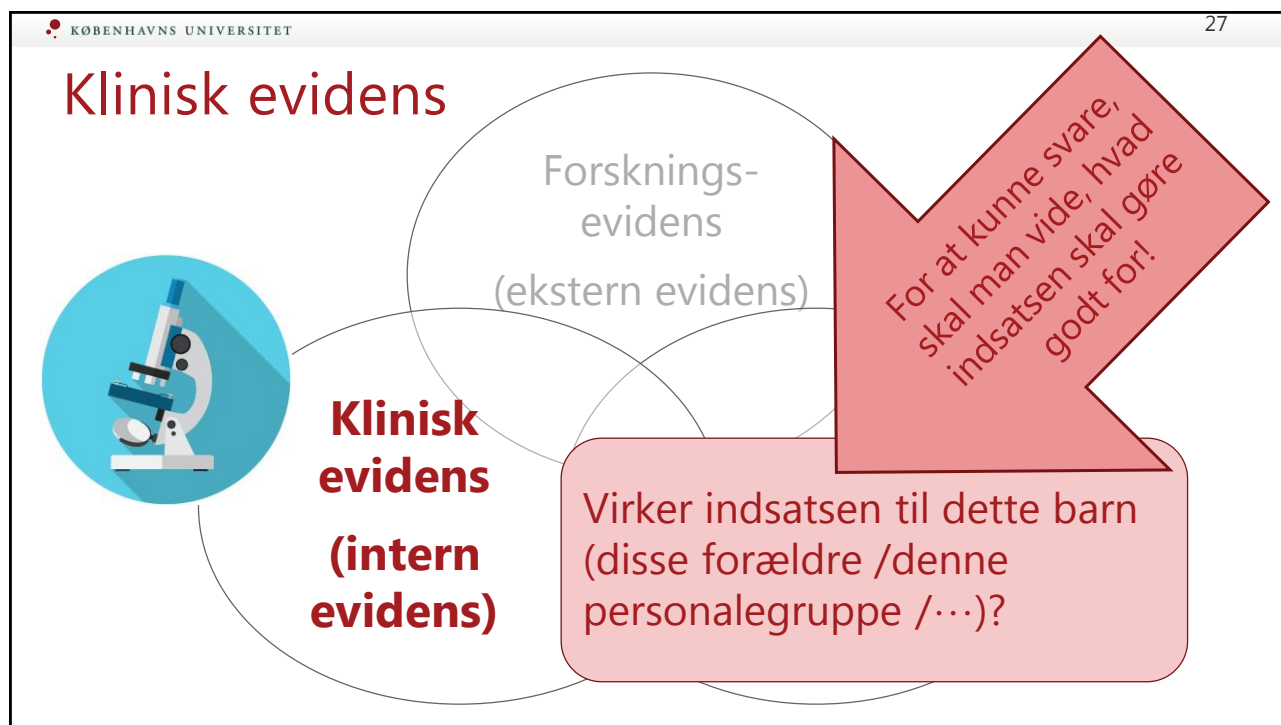

Klinisk evidens (intern evidens)

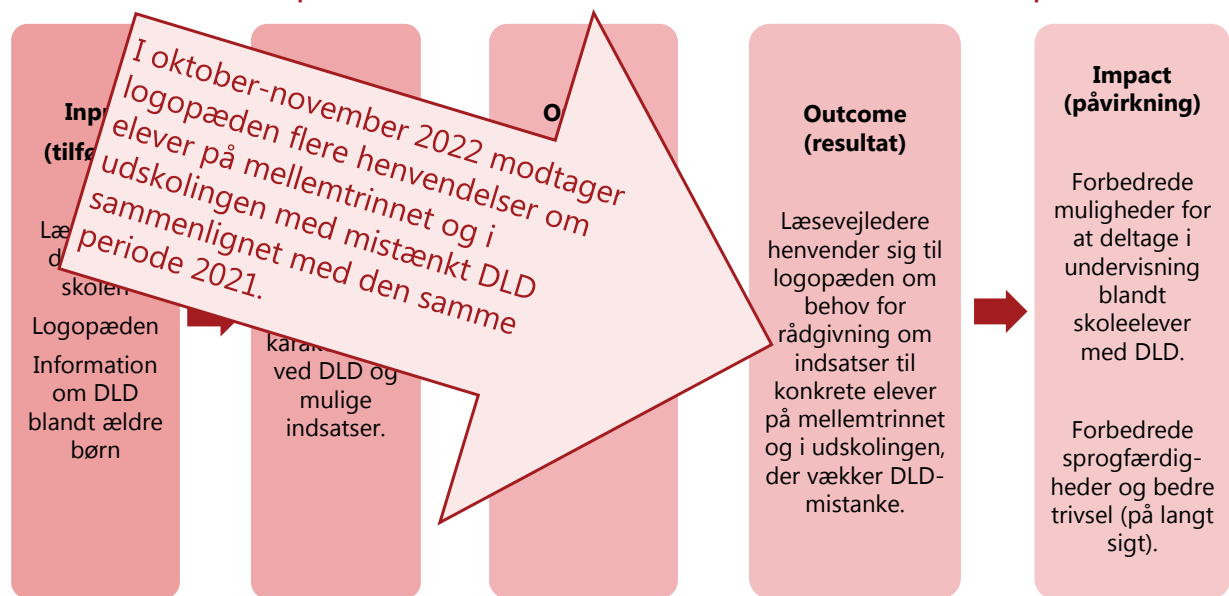

Klinisk evidens

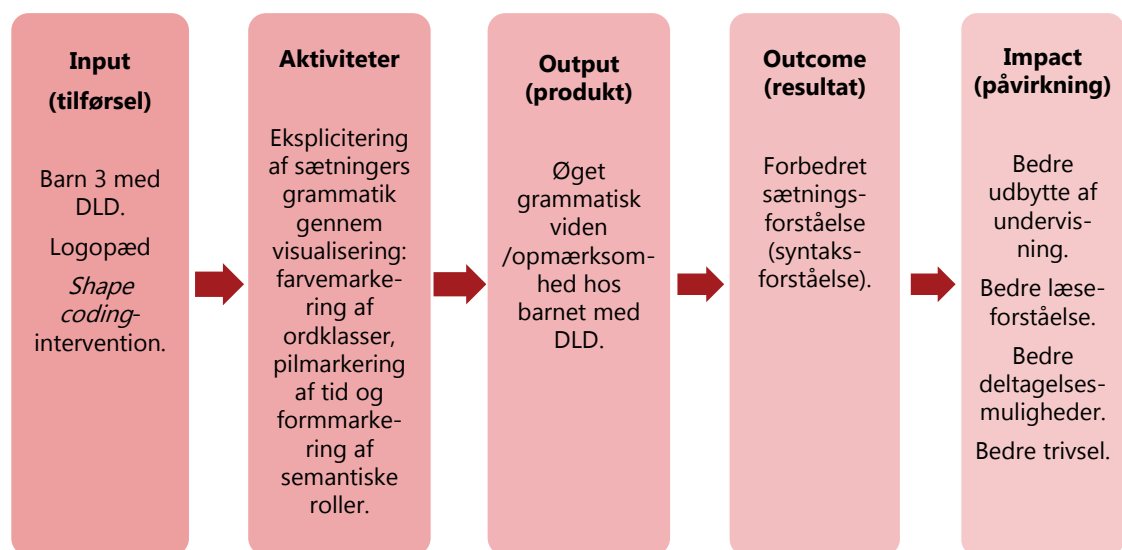

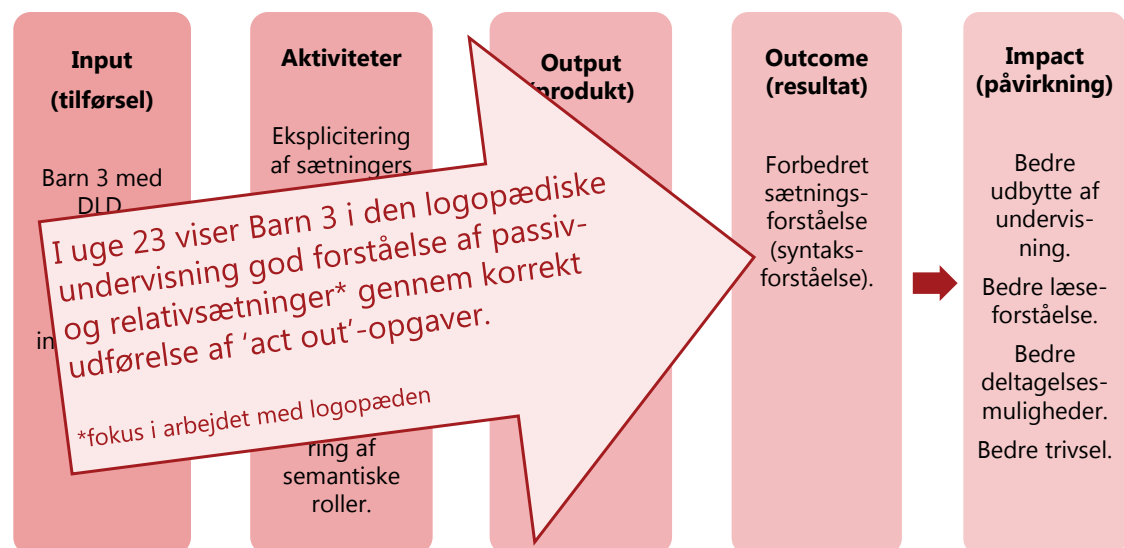
Hvad skal der opnås med indsatsen – hvad skal vi måle på?

Hvad skal der opnås med indsatsen?

Hvad skal der opnås med indsatsen?

Eksempler på mulige 'act out'-opgaver

- *Bjørnen, som kaninen hele tiden vil kramme, bliver slået af løven*
- *Bjørnen som ræven hele tiden vil kramme, slår løven*
- *Ræven, som lige har bidt løven hårdt i poten, bliver skubbet af bjørnen*
- *Ræven, som løven lige har bidt hårdt i poten, skubber bjørnen*

DLD (udviklingsmæssig sprogforstyrrelse)

– samspil mellem iboende faktorer og ydre omstændigheder

(Paul & Norbury, 2012; Washington, 2007)

DLD (udviklingsmæssig sprogforstyrrelse)

– samspil mellem iboende faktorer og ydre omstændigheder

(Paul & Norbury, 2012; Washington, 2007)

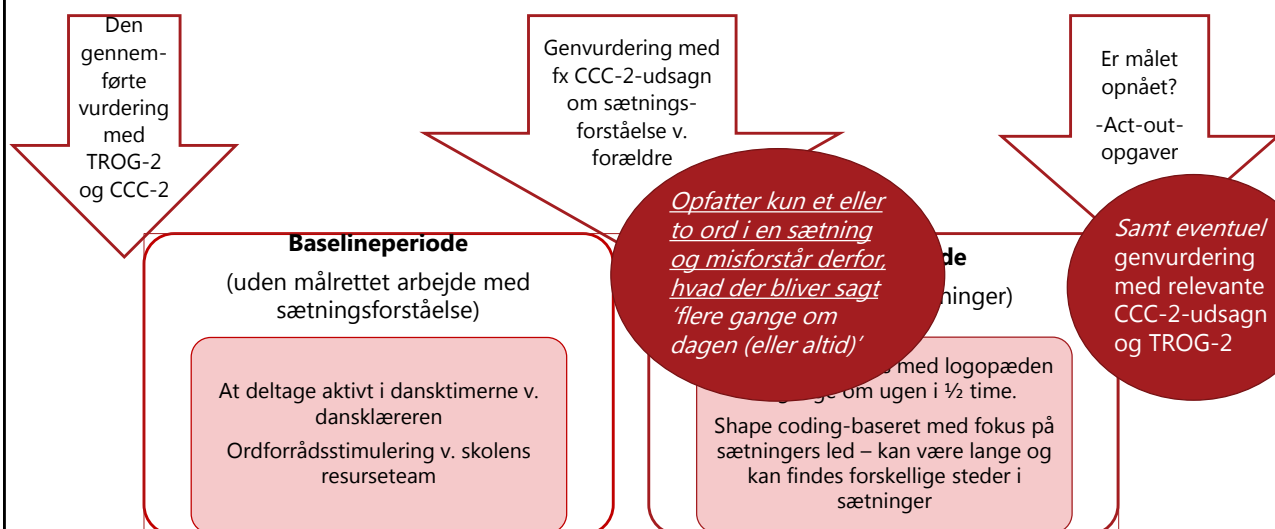
DLD (udviklingsmæssig sprogforstyrrelse)

– samspil mellem iboende faktorer og ydre omstændigheder

(Paul & Norbury, 2012; Washington, 2007)

Indsatsen for at forbedre Barn 3's sætningsforståelse

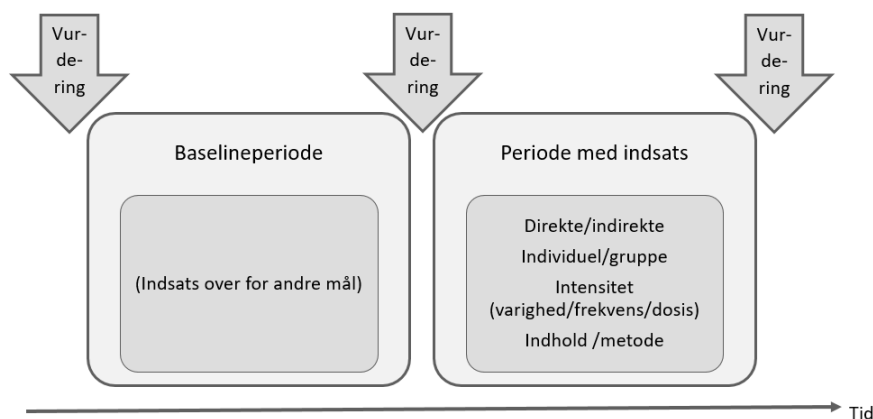

Et forslag til praksis

Indsatsens overordnede formål?

Specifikt mål?

Evaluerings af målet?

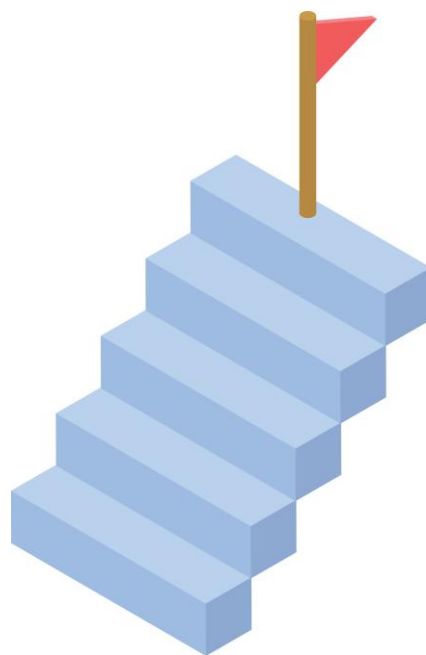

Mål med formiddagens oplæg

Opmærksomhed på de tre elementer i evidensbaseret praksis

- og anvendelse af *baselines* som et middel til at opnå indsigt i effekten af indsatser i praksis.

Formulering af tydelige mål og forventet 'impact' (påvirkning) som udgangspunkt for indsatser og vurdering af deres virkning.

for i formiddag!

rikkec@hum.ku.dk